

Sira-Kvina kraftselskap - søknad om overføring av Vestre Melraktjødn til Heimre Flogvatn i Sirdal, Vest-Agder

IV Olje- og energidepartementets bemerkninger

1 Innledning

SKK eies av Lyse Produksjon AS, Statkraft Energi AS, Skagerak Kraft AS og Agder Energi Produksjon AS. Selskapet er et ansvarlig selskap med delt ansvar (DA), der eierne har rettigheter og forpliktelser i samsvar med sine eierandeler.

SKK har søkt om følgende tillatelser:

- etter vassdragsreguleringsloven § 8 til å overføre Vestre Melraktjødn til Heimre Flogvatn
- etter forurensningsloven § 11 til forurensning som følge av vannføringsendringer i de berørte vassdragene og gjennomføring av nødvendig anleggsvirksomhet i vassdragene.

Planen går ut på å utnytte tilsiget til Melraktfeltet på 5,03 km² i Siravassdraget ved å overføre vann derfra til Heimre Flogvatn i Kvinavassdraget i en underjordisk vannvei. Dette vil øke produksjonen i kraftverkene Kvinen og Solhom i Kvinavassdraget. Det er ikke planlagt ny kraftstasjon eller ny nettilknytning. Kjøremonstre på kraftverkene hvor tilsiget skal utnyttes vil bli uendret.

SKK søkte om planendring da det ble oppdaget et uforutsett flomtap fra Østre Melraktjødn. Ved høy vannføring har det vist seg at vannet fra Østre Melraktjødn ikke renner ut i Vestre Melraktjødn, men tar et alternativt løp mot bekken nedstrøms utløpet av sistnevnte. Dermed er tilsiget til det planlagte inntaket i realiteten lavere enn det som er presentert i søknaden, og overføringsprosjektet gir 2,8 GWh lavere produksjonsøkning enn opprinnelig antatt. SKK søker derfor om å inkludere et tiltak som sørger for at vannet fra Østre Melraktjødn renner via Vestre Melraktjødn, også ved høy vannføring. Med planendringen blir lønnsomheten i prosjektet som forutsatt i konsesjonssøknaden. SKK har presentert tre mulige tiltak, hvorav alternativ 1 er det omsøkte hovedalternativet. Alternativ 1 er det eneste som ikke berører Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde (SVR).

2 NVEs innstilling

De positive konsekvensene av tiltaket er den årlige produksjonen av 7,7 GWh, med begrensede inngrep og uten etablering av nytt kraftverk.

Tiltak for å hindre flomtap fra Østre Melraktjødn er nødvendig for å sikre den anslåtte produksjonsøkningen ved overføringen og lønnsomheten i prosjektet. Etter NVEs vurdering av de tre ulike løsningene som er presentert, er alternativ 2 og 3 noe mer skånsomme enn 1. NVE kan akseptere alternativ 1, men mener at alternativ 2 og 3 bør vurderes, dersom verneområdestyret i Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde (SVR) finner at verneverdiene ikke påvirkes nevneverdig og dermed gir dispensasjon.

Overføringen fører til redusert vannføring i Jonsbekken, og fysiske inngrep ved Vestre Melraktjødn. Bekken vil også miste noe av sin verdi som landskapselement i Jonsdalen. En

del av ulempene ved tiltaket kan avbøtes. Forstyrrelser for villrein reduseres ved å legge anleggsfasen til sommerhalvåret. Minstevannføring fra Vestre Melraktjødn vil sikre vann i Jonsbekken hele året og sørge for en viss produksjon av vannlevende organismer. SKK har inkludert slipp av minstevannføring fra Vestre Melrakovatn tilsvarende 5-persentil for sommer og vinter.

3 Vurderingsgrunnlaget

Etter forvaltningsloven § 25 annet ledd første punktum skal forvaltningsorganet i begrunnelsen nevne de faktiske forhold som vedtaket bygger på. Er de faktiske forhold beskrevet av parten selv eller i et dokument som er kjent for parten, er en henvisning til tidligere fremstilling tilstrekkelig.

I departementets vurdering av om konsesjon etter vassdragslovgivningen skal gis, må fordeler og ulemper ved det omsøkte tiltaket veies opp mot hverandre. Skader og ulemper for både allmenne og private interesser skal hensyntas.

Bevaring av naturmangfoldet inngår i skjønnsutøvingen ved saksbehandlingen. Dette innebærer at miljøkonsekvensene ved omsøkte utbygging må vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der de samfunnsøkonomiske fordelene avveies mot ulempene blant annet i form av forringelse eller tap av naturmangfold.

Bestemmelsen i naturmangfoldloven § 7 og prinsippene i loven §§ 8—12 legges til grunn som retningslinjer etter vassdragslovgivningen. Det vises i den sammenheng til forvaltningsmålene om naturtyper, økosystemer og arter i loven §§ 4—5. Disse forvaltningsmålene blir iakt tatt ved departementets behandling av søknadene.

Departementet bygger på følgende kunnskapsgrunnlag:

- SKKs søknad av 10. mars 2015 med konsekvensutredning og tilhørende fagrapporter.
- SKKS søknad om planendring av 17. august 2017
- NVEs innstilling av 15. februar 2018 med høringsuttalelser til søknaden
- Registreringer i naturbase
- Artsdatabanken

Konsesjonssøknaden med konsekvensutredningen (KU) og planendringen er gjort kjent for partene ved NVEs høring av søknad og planendring. I tillegg er konsekvensene av tiltakene grundig beskrevet i NVEs innstilling av 15. februar 2018. Partene er gjort kjent med innstillingen ved NVEs brev av samme dato.

Departementet vil derfor i stor utstrekning nøye seg med å vise til konsesjonssøknaden, KU, planendringen og NVEs innstilling når det gjelder hvilke faktiske forhold som vedtaket bygger på.

Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal etter naturmangfoldloven stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risikoen for skade på naturmangfoldet.

4 Departementets vurdering

4.1 Samfunnsmessige hensyn

Det overførte vannet vil reguleres i magasiner nedstrøms Heimre Flogvatn. Overføringen forventes å gi en produksjonsøkning i Kvinen og Solhom kraftverker på til sammen 7,7 GWh. Planlagt minstevannføring er inkludert i produksjonsberegningen. I konsesjonssøknaden har SKK beregnet kostnadene til 21 mill. kr. (basert på prisnivå 2013).

NVE har kontrollberegnet kostnadene og produksjonen for tiltaket og fått omtrent samme tall som oppgitt i søknaden. Basert på kostnadsnivå for 1.1.2015 vil prosjektet ha en spesifikk utbyggingskostnad på 2,86 kr/kWh og energikostnad over levetiden (LCOE) på 24 øre/kWh. Dette er lavere enn gjennomsnittet sammenlignet med konsesjonssaker de siste årene. Kostnadsoverslaget har en usikkerhet på +/- 20 %. Usikkerheten i kostnadsoverslag i denne fasen er relativt stor, og endelig investeringsbeslutning må vurderes av søker på grunnlag av gitt konsesjon og senere anbud og tilbud.

Kostnaden for planendringen med alternativer er 0,5 - 1 mill.kr, og er ikke tatt med i beregningene. NVE legger til grunn at kostnadsøkningen som følge av planendringen ikke er avgjørende for gjennomføringen av prosjektet.

Utbyggingskostnadene er basert på anslag. Hvor store de faktiske utbyggingskostnadene vil bli, vil først være kjent etter at detaljplan og anbudskonkurranse er holdt. Det vil da være opp til søker å avgjøre om prosjektet totalt sett vil være bedriftsøkonomisk lønnsomt.

Departementet har prisjustert kostnadene, som gir en spesifikk utbyggingskostnad på 3,15 kr/kWh i 2017-kroner. Disse beregninger viser en positiv nåverdi ved NVEs basis prisbane.

Nåverdiberegningene inngår i den videre vurderingen av prosjektets samlede fordeler og ulemper. I konsesjonsvurderingen vil departementet vurdere miljøvirkningene av tiltaket nærmere, og ta stilling til om tiltaket samlet sett vurderes som samfunnsøkonomisk lønnsomt.

4.2 Hydrologi

Nedbørsfeltet til Vestre Melraktjødn er 5,03 km². Vassdraget har høyest avrenning om våren/sommeren, og de største flommene forekommer i mai. Gjennomsnittlig årlig vannstandsvariasjon i Vestre Melraktjødn er omtrent 1,3 m i året. Middelvannføringen fra Vestre Melraktjødn er beregnet til 0,32 m³/s.

Det er planlagt at vannveien skal ha en overføringskapasitet på 1500 % av middelvannføringen, og det vil derfor aldri være overløp forbi sperredammen mot Jonsbekken. I utløpselva fra Vestre Melraktjødn vil vannføringen bli kraftig redusert store deler av året, men minstevannføringen vil sørge for at det alltid er noe vann i elva. Planlagt minstevannføring er 22 l/s om sommeren og 8 l/s om vinteren, som tilsvarer 5-persentilen ved utløpet av Vestre Melraktjødn. Vannføringen i Jonsbekken blir en del høyere enn minstevannføringen.

Overføringen til Kvinavassdraget gir en kraftig økning i vannføringen ved utløpet av Heimre Flogvatn. Etter utbyggingen vil vannføringen her være 276 % av dagens nivå. Økningen avtar imidlertid raskt nedover i vassdraget; ved utløp Øyarvatn blir økningen 1 %. Det er ingen

kjente grunnvannsforekomster i influensområdet, og det forventes minimale endringer i grunnvannstanden.

De hydrologiske forholdene i Vestre Melraktjødn som er lagt til grunn i konsesjonssøknaden, forutsetter tiltak for å hindre flomtap fra Østre Melraktjødn. Tiltakene i planendringen vil medføre høyere vannføring inn i Vestre Melraktjødn enn i dagens situasjon. Alternativ 1 påvirker ikke vannstanden i Østre Melraktjødn, men alternativ 2 reduserer høyeste flomvannstand og alternativ 3 gir noe økt flomvannstand i dette vannet. Planendringen påvirker hydrologien under vårflom og høstflom. Det er kun i disse periodene vannstanden i Østre Melraktjødn blir høy nok til at vannet går i det alternative bekkeløpet.

NVE har ingen vesentlige innvendinger til de hydrologiske beregningene. NVE registrerer at vannføringen ved utløpet av Vestre Melraktjødn blir betydelig redusert som følge av overføringen. Bidraget fra restfeltet og minstevannføring vil likevel være stort nok til å opprettholde mye av den naturlige vannføringsdynamikken videre nedover i vassdraget.

4.3 Isforhold og lokalklima

Vestre Melraktjødn forventes islagt som i dag. Lokalklimaet vil bli påvirket svært lite.

4.4 Flom, skred og erosjon

Nedbørsfeltet har mye snaufjell og dermed rask avrenning som kan generere flom. Vannene i feltet har noe flomdempende effekt. Med økt vannføring er Flogvassbekken mest utsatt for flom, skred og erosjon. Flom har tidligere ført til erosjon i Flogvassbekken, og med kraftig økning i vannføringen kan man forvente at erosjonen øker. Forutsatt erosjonssikring på utsatte steder er konsekvensene for grunnvann, flom, skred og erosjon ifølge søknaden vurdert til å være liten negativ.

Statskog ønsker at det etableres en terskel i Flogvassbekken for å hindre erosjon. SKK vil gjennomføre nødvendige tiltak for erosjonssikring, med forbehold om nødvendig tillatelse fra verneområdestyret for landskapsvernområdet og Statens vegvesen.

4.5 Naturtyper og biologisk mangfold

Naturtyper

Departementet kan ikke se at naturtyper er av avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet. Det er ingen verdifulle naturtyper eller truede vegetasjonstyper i influensområdet, med unntak av elveløp som generelt er vurdert som nær truet naturtype.

Karplanter, mose, lav og sopp

Det er ikke gjort funn av rødlistede karplanter, lav, mose eller sopp. Prosjektområdet har liten verdi for vegetasjonstyper og artsmangfold ifølge konsekvensutredningen. Jonsbekken renner gjennom åpent terreng med lite kantvegetasjon. Heller ikke ved Flogvatna er det utpreget kantvegetasjon.

Redusert vannføring i Jonsbekken vil endre forholdene for vegetasjonen langs bekken noe. Deponering av tunellmasser forventes ikke å beslaglegge ytterligere arealer med vegetasjon. Konsekvensutredningen konkluderer med at prosjektet får liten negativ konsekvens for terrestrisk biologisk mangfold.

Departementet kan ikke se at de samlede konsekvenser for naturtyper er til hinder for at konsesjon gis.

Villrein

Hele tiltaksområde er innenfor villreinens leveområde, i utkanten av et viktig beiteområde. Villreinen benytter området hovedsakelig som vinterbeite. Et villreintrekk går gjennom tiltaksområdet sør for Vestre Melraktjødn og krysser Suleskardveien.

Setesdal Vesthei er i dag et fragmentert leveområde for villrein på grunn av tunge naturinngrep. Ifølge konsekvensvurderingen er det anleggsfasen som vil ha størst negativ konsekvens for villreinen. Støy og forstyrrelser er avgjørende for villreinens bruk av området, mens de fysiske inngrepene som sperredam og inntakskonstruksjon trolig ikke vil påvirke reinen nevneverdig. Konsekvensen av tiltaket vurderes som liten negativ. Tiltakshaver har opplyst at anleggsarbeidene vil bli utført om sommeren når villreinen er mindre sårbar. Dette er i tråd med anbefaling fra Villreinnemnda og fagutredningen.

Som kompensierende tiltak foreslår Villreinnemnda å lette trekket for villrein ved å utbedre veien slik at den blir en mindre barriere for reinen. Forslaget går ut på å legge tunellmasser i veiskråningen og eventuelt fjerne autovern der trekkveien krysser Suleskardveien. Et slikt tiltak ligger etter departementets vurdering utenfor konsesjonssaken. Villreinnemnda henvises til å ta spørsmålet opp med kompetent myndighet.

De negative konsekvensene for villreinen er midlertidige, og anses å være små. Anleggsfasen legges til sommeren når villreinen er mindre sårbar, og bruker området i mindre grad.

Departementet kan ikke se at konsekvensene for villreinen er til hinder for at konsesjon gis med de forslag til avbøtende tiltak som fremgår av NVEs innstilling.

Fugl

Rødlistede arter i influensområdet er fjell- og lirype, blåstrupe, sivspurv, fiskemåke, bergirisk, gjøk og stær som alle er nær truet (NT). Vipe og hubro er truet (EN). Hubro hekker sør for prosjektområdet og blir trolig ikke berørt. En rekke vanntilknyttede arter er registrert i området, deriblant svartand som også står på rødlista (NT). Vintererle og fossekall hekker ved Jonsbekken. Ifølge fagrapporten er vintererle observert i nedre del av Jonsbekken, og fossekall er sett både der og helt oppe ved utløpsbekken fra Vestre Melraktjødn. Rovfugler som kongeørn, dvergalk og fjellvåk kan hekke i området. Fagrapporten konkluderer med at tiltaket vil gjøre Jonsbekken mindre attraktiv for fossekall og vintererle på grunn av redusert vannføring. Andre fugler forventes ikke å bli negativt berørt etter anleggsfasen.

Departementet konstaterer at Jonsbekken blir mindre egnet som leveområde for vanntilknyttet fugl.

I anleggsfasen vil trafikk og anleggsarbeid medføre en del forstyrrelser på fuglelivet. Ifølge Fylkesmannen bør anleggsarbeidet utføres etter 1. august av hensyn til fjellvåk, som trolig hekker i nærheten i smånagerår. Når det er smånagerår, bør anleggsarbeidet starte senest mulig om sommeren av hensyn til rovfugl.

Departementet kan ikke se at konsekvensene for fugl er til hinder for at konsesjon gis.

Fisk og akvatisk miljø

Melraktjødnene er næringsfattige, og er trolig lite egnede leveområder for fisk. I Flatstølåna finnes småvokst ørret og kanadisk bekkerøye. I nedre del av Jonsbekken er det noen gyteområder, men lengre opp er bekken mindre egnet for fisk. I Flogvatna er også småvokst ørret og kanadisk bekkerøye registrert. Bunndyrsamfunnet i begge vassdragene viste seg å bestå av vanlig forekommende arter. Alle deler av prosjektområdet er vurdert til liten verdi for fisk og for akvatisk miljø.

Den foreslåtte minstevannføringen sikrer vann i utløpselva og Jonsbekken hele året, og vil være viktig for akvatiske organismer. Overføringen vil trolig ikke påvirke vannkvalitet og vannkjemi i Kvina på sikt, og heller ikke spre arter mellom vassdragene. Fagrapporten anbefaler at "dersom det blir funnet nødvendig, skal prosessvannet fra tunneldrifta og lekkasjevann fra tunnelen samles opp og føres til en kombinert slam- og oljeavskiller før det føres gjennom et rør ut i Heimre Flogvatn". Ifølge rapporten vil nitrogen og fosfor som følger med prosessvannet ha lite å si for vannkvaliteten og akvatisk miljø. For akvatisk miljø samlet sett konkluderer fagrapporten med at overføringen vil gi liten negativ konsekvens.

Departementet legger til grunn at prosjektområdet har begrenset verdi som gyte- og oppvekstområde for fisk, og er ikke til hinder for at konsesjon kan gis. Overføringen av Melraktfeltet vil etter departementets vurdering ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

4.6 Landskap og urørt natur

Vestre Melraktjødn ligger i øvre del av nedbørsfeltet, over tregrensa. Her er landskapet kupert og variert, med flere vann av ulik størrelse. Helhetsinntrykket av landskapet ved Vestre Melraktjødn påvirkes av en 420 kV kraftledning med ruvende master som krysser området. Fra vannet på kote 882 nedstrøms utløpet fra Vestre Melraktjødn renner Jonsbekken slakt ned i Jonsdalen hvor den er et tydelig landskapselement. Landskapet er her småkupert og åpent, slik at bekken synes godt. I nedre del av dalen har bekken flere fossefall som skaper variasjon. Jonsbekken renner ut i Flatstølåna som fortsetter langs veien i dalbunnen. Ifølge søknaden har Vestre Melraktjødn, Jonsdalen og Flatstølåna liten til middels verdi for landskap.

Ved Heimre Flogvatn er landskapet mer åpent og formasjonene større og mer høyfjellspreget. Suleskardveien går på nordsiden av Flogvatna og er svært godt synlig i landskapet. Det samme er kraftledningene, som strekker seg langs Flogdalen. Inngrepene trekker verdien av landskapet ned.

Den reduserte vannføringen fra utløpet av vestre Melraktjødn og nedover Jonsbekken er vurdert som en betydelig endring i landskapsbildet. I Jonsbekken oppstrøms utløp i Flatstølåna blir vannføringen redusert med 57 % etter overføringen.

De tekniske inngrepene i forbindelse med dam og inntak i Vestre Melraktjødn vil hovedsakelig være synlige først på nært hold. Søker forutsetter at tunellmassene kan deponeres i et eksisterende steinbrudd ved Suleskard, og derfor ikke får konsekvenser for landskapet.

Tiltakene presentert i planendringssøknaden øker omfanget av fysiske inngrep ved Vestre Melraktjødn. Alternativ 1 innebærer en ny sperredam, utsprenning av en fjellskjæring og et ca. 85 m langt rør til Melraktjødn. Alternativ 2 vil endre landskapet noe ved at bekkeløpet mellom vannene graves ut og flomvannstanden reduseres i Østre Melraktjødn. Alternativ 3 innebærer inngrep i form av en ny sperredam og økt flomvannstand i Østre Melraktjødn. Etter departementets syn vil alternativ 1 få noe større konsekvenser for landskapet enn de andre forslagene. Alternativ 2 og 3 vil imidlertid påvirke landskapsvernområdet, og derfor har SKK fremmet alternativ 1 som hovedalternativet. Hvorvidt tiltaket kommer i konflikt med verneverdiene må vurderes av verneområdestyret i SVR. Departementet mener at hensyn til verneverdiene, men også helhetlig landskapsensyn, bør vektlegges i valg av alternativ.

Departementet registrerer at prosjektområdet ligger i et flott fjellandskap, som har mistet noe av sin verdi og urørte preg på grunn av tidligere inngrep. Etter departementets oppfatning vil de tekniske inngrepene ved overføringen bli små sammenliknet med vei og kraftledninger som dominerer landskapsbildet i dag. Ved utløpet av Vestre Melraktjødn danner fjellet en naturlig innsnevring. Dette gjør at dammen kan bygges relativt liten og diskret. Trolig vil verken inntaket eller dammen bli synlige på avstand. Nedstrøms Vestre Melraktjødn vil redusert vannføring redusere landskapets verdi. Til en viss grad vil minstevannføring avbøte dette. Jonsdalen vil miste noe av sitt urørte preg.

Fysiske inngrep bør utformes best mulig, og tilpasses terrenget. Departementet forutsetter at spor i landskapet etter anleggsmaskiner og riggområde vil være midlertidige og at SKK revegeterer og gjenoppretter landskapet i anleggsområdet. Bruk av helikoptertransport til Vestre Melraktjødn bidrar til å begrense arealinngrepene.

Departementet kan ikke se at konsekvensene for landskap og urørt natur er til hinder for at konsesjon gis.

4.7 Friluftsliv

SKK beskriver prosjektområdet som godt egnet til friluftsliv som jakt og fotturer. Området er tilgjengelig med lett atkomst fra østenden av Heimre Flogvatn. Jakt og fiske foregår i lite omfang. Fritidsfiske er redusert som følge av forsuring og vassdragsregulering, men det fiskes noe i Flogvatna. DNT har ruter for ski- og fotturer langs Flatstølåna. Overføringen vil ikke skape begrensninger for ferdsel eller tilgjengelighet på sikt. Det planlagte inngrepet kommer ikke i konflikt med løyper eller stier. I forbindelse med anleggsarbeid kan det imidlertid bli perioder med noe redusert fremkommelighet på Suleskardveien. I tillegg vil anleggsarbeidet medføre støy fra helikoptertransport og sprengning/boring. Dette vil være forstyrrende, og svekke friluftsopplevelsen i en begrenset periode. Fraføring av vann i Jonsbekken og tekniske anlegg ved Vestre Melraktjødn kan redusere naturopplevelsen i disse delene av prosjektområdet.

Departementet mener friluftsliv har betydning for konsesjonsspørsmålet. Terrenget er velegnet for korte og lange turer hele året, og området er svært tilgjengelig for hytteturister og

andre tilreisende. Turløypene i Jonsdalen er populære særlig på grunn av landskapet og naturen. Departementet legger vekt på at de tekniske inngrepene er små, og hovedsakelig begrenset til Vestre Melraktjødn. Dette området bærer i dag preg av eksisterende inngrep. Jonsbekken vil fremdeles være et element i landskapet etter en eventuell overføring, men mindre fremtredende enn i dag.

Departementet kan ikke se at konsekvensene for friluftslivet er til hinder for at konsesjon gis.

4.8 Kulturminner

Konsesjonssøker kjenner ikke til registrerte kulturminner i prosjektområdet, hverken automatisk fredede eller nyere tids kulturminner. Det er gjort kulturminneundersøkelser i deler av de berørte områdene.

Ifølge kulturminnedatabasen (Askeladden) kan det være automatisk fredede kulturminner i prosjektområdet. Kulturminner etter bosettinger fra før-reformatorisk tid er registrert øst for Melraktjødn og på nordsiden av Heimre Flogvatn like vest for planlagt påhugg. En heiestøl øst for innløpet til Øyaren er også fredet, men er nå delvis neddemt. I Flogdalen, langs Flogvassbekken, går en del av et vegfar, Nordmannsvegen Brokke- Suleskard, som er en gammel vandringsrute. Det strekker seg fra Suleskardveien, på sydsiden av Flogvatna og langs Flogvassbekken. Dette kulturminnet er før-reformatorisk og automatisk fredet. I Flogdalen er det også spor etter gammelt landbruk.

NVE har ikke mottatt uttalelser om konsekvenser av tiltaket for kulturminner.

Departementet vil påpeke at før en eventuell utbygging igangsettes, må det undersøkes om tiltaket vil virke inn på automatisk fredede kulturminner, jf. kulturminneloven § 9.

Automatisk fredede kulturminner har en 5 meter sikringssone jf. kulturminneloven §§ 3, 4 og 6. Ved fare for at overføringen berører det gamle vegfaret i Flogdalen eller andre automatisk fredede kulturminner, må SKK søke Vest-Agder Fylkeskommune om tillatelse til inngrep etter kulturminneloven § 8.

4.9 Vannforskriften

Vestre Melraktjødn og Jonsbekken hører til Ortevatn bekkefelt. Vannforekomsten er definert som små kalkfattige og klare vann og bekker. De har dårlig økologisk tilstand og er i stor grad påvirket av sur nedbør. Overføringen vil gi noe dårligere forhold for fisk og bunndyr i en del av denne vannforekomsten. Heimre Flogvatn og Flogvassbekken er en del av vannforekomst Øyarvatnet bekkefelt, som består av små og svært kalkfattige og klare vann og bekker. Økologisk tilstand er antatt moderat. Påvirkningen er i stor grad sur nedbør og i liten grad regulert vassdrag uten minstevannføring. Biologiske verdier i vannforekomsten blir i liten grad berørt av overføringen. Det er ikke oppført tiltak for de aktuelle vannforekomstene i tiltaksanalyse for vannområde Sira-Kvina. Departementet kan ikke se at overføringen kan komme i konflikt med andre oppførte tiltak for vannområdet.

I henhold til vannforskriften § 12 kan nye inngrep i en vannforekomst gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4 - § 6 ikke nås eller at tilstanden forringes, forutsatt at visse betingelser er oppfylt.

Vannforskriften § 12 oppstiller vilkår som må vurderes i forbindelse med etablering av nye inngrep i vassdraget. I vurderingen av om konsesjon skal gis etter vassdragsreguleringsloven, har konsesjonsmyndigheten vurdert alle praktiske gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene eller ulempene ved tiltaket. De foreslåtte konsesjonsvilkårene vil etter departementets vurdering være egnet til å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten. Pålegg av minstevannføring vil i stor grad bidra til å opprettholde de biologiske funksjonene i elvene.

Departementet mener som NVE at samfunnsnyttene vil være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Departementet mener at hensikten med inngrepet, i form av ny fornybar produksjon, ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Departementet viser til at denne vurderingen omfatter både tekniske gjennomførbarhet og kostnader.

Med de avbøtende tiltak som fremgår av de foreslåtte konsesjonsvilkårene, og med den minstevannføring som fremgår av foredraget her, finner departementet at vilkårene etter vannforskriften § 12 er oppfylt.

5 Samlet belastning

I tråd med naturmangfoldloven foretar departementet en vurdering av den samlede belastningen på økosystemet. Departementet har tatt hensyn til andre allerede eksisterende inngrep og forventede fremtidige inngrep og påvirkninger. For den omsøkte utbyggingen vises til gjennomgangen av de enkelte fagtemaer i foredraget foran, samt til NVEs innstilling og konsesjonssøknaden med fagrapporter.

I Vest-Agder reduseres urørt natur blant annet av kraftutbygging, veier og hyttefelt. Sira-Kvinautbyggingen består av flere store reguleringer og overføringer som preger begge vassdragene sterkt. Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane er likevel i stor grad inngrepsfritt på grunn av vernebestemmelser.

Overføringen av Vestre Melraktjødn får ikke konsekvenser for verdifulle naturtyper. Foruten fugl og pattedyr har prosjektorrådet liten verdi for biologisk mangfold. Artene som antas å bli berørt av tiltaket er fossekall og vintererle som hekker ved den aktuelle elvestrekningen, samt villrein. Departementet mener derfor det er relevant å diskutere samlet belastning for disse artene.

Vanntilknyttet fugl er sårbare for vassdragsreguleringer ettersom de er avhengig av rennende vann for å hekke. Overføringen vil gjøre Jonsbekken mindre egnet som leveområde for fossekall og vintererle. Fossekall er imidlertid svært vanlig forekommende både lokalt og nasjonalt. Vintererle opptrer forholdsvis sjelden i Vest-Agder, men er økende på Østlandet.

Vannkraftutbyggingen i området utgjør allerede en belastning for villreinen. Leveområdet til villreinen har blitt mindre på grunn av økt menneskelig aktivitet og tekniske inngrep, og reguleringer har skapt hindringer i trekkveiene. Overføringen av Vestre Melraktjødn er vurdert til å ha liten negativ konsekvens for villrein, og vil påvirke villreinen minimalt i driftsfasen.

Overføringen vil etter departementets syn utgjøre en liten tilleggsbelastning på vanntilknyttet fugl og i mindre grad på villrein.

Eksisterende eller planlagte tiltak sammen med overføringen vil ikke øke den samlede belastningen eller medføre økte sumvirkninger i en slik grad at det vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Det er ikke registrert potensial for økt samlet belastning på naturmangfoldet som følge av omsøkte overføring sammen med andre energiprojekter lokalt og regionalt. Den samlende påvirkningen økosystemet blir utsatt for, vil ikke være til hinder for at konsesjon kan gis til overføring av Vestre Melraktjødn til Heimre Flogvatn slik dette fremgår av oppsummeringen og konklusjonen nedenfor.

6 Departementets oppsummering og konklusjon

I vurderingen av om konsesjon skal gis etter vassdragslovgivningen må fordelene og ulempene ved det omsøkte tiltaket gjennomgås og avveies.

Den viktigste samfunnsnyttien med overføringen av Vestre Melraktjødn til Heimre Flogvatn vil være ny, regulerbar kraft. Nåverdien av utbyggingen inngår i departementets samlede vurdering av fordeler og ulemper.

Departementet har merket seg at Sirdal kommune, Kvinesdal kommune, Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder og Villreinnemnda for Setesdalområdet tilrår at konsesjon gis på nærmere bestemte vilkår.

Den viktigste negative konsekvensen av tiltaket er redusert vannføring fra utløpet av Vestre Melraktjødn og nedover i Jonsbekken. SKK har i søknaden inkludert slipp av minstevannføring fra Vestre Melraktjødn tilsvarende 5-persentil sommer og vinter. Ingen av høringspartene har kommentert forslaget til minstevannføring. Minstevannføringen bidrar til å opprettholde liv i elva på hele den berørte elvestrekningen. Departementet finner den omsøkte minstevannføringen som tilfredsstillende for bekken nedstrøms Vestre Melraktjødn.

Etter en totalvurdering vil departementet tilrå at SSK gis konsesjon for å overføre Vestre Melraktjødn til Heimre Flogvatn for utnyttelse i Kvinen og Solhom kraftverk i medhold av vassdragsreguleringsloven § 3, jf. § 5, slik loven nå lyder etter lovrevisjonen av 21. juni 2017 med ikrafttredelsen 1. januar 2018.

7 Forurensningsloven

SKK har søkt om tillatelse etter forurensningsloven for bygging og drift av den omsøkte overføringen. Ut fra de foreliggende opplysninger, mener departementet at det er lite sannsynlig at overføringen vil kunne medføre betydelige forurensninger etter at den er satt i drift. Det skulle derfor ikke være nødvendig med tillatelse etter forurensningsloven for driftsfasen, men det forutsettes at SKK legger opp til å minimere partikkelforurensningen i tunnelen i den første tiden etter åpningen av overføringen.

Anleggsarbeidene krever egen tillatelse etter forurensningsloven. Ved en utbygging må det derfor søkes Fylkesmannen om utslippstillatelse i anleggsfasen, og det må legges frem en plan

som viser hvordan tiltakshaver vil håndtere forurensning i denne perioden. Dette gjelder særlig tilslammet vann fra tunneldriving, anleggsdrift med maskiner og bruk av kjemikalier.

V Departementets merknader til vilkårene

Post 1 – Konsesjonstid og revisjon

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Vilkårene kan tas opp til revisjon samtidig med revisjon av hovedkonsesjonen for utbyggingen av Sira-Kvinavassdragene.

Post 2 – Konsesjonsavgifter

NVE anbefaler at avgiftene settes til kr 8,- pr. nat.hk. til staten og kr 24,- pr. nat.hk. til kommunen. Departementet viser til at dette er i samsvar med praksis i de senere konsesjoner, og tilrår avgifter i samsvar med NVEs anbefaling.

Post 4 – Byggefrister

Det foreslås standardvilkår om byggefrister.

Post 6 – Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Det er vesentlig at inngrepene gjøres så skånsomt som mulig og med særlig vekt på landskapstilpasningen. Ved NVEs godkjenning av detaljplanene må de tekniske inngrepene få en så god miljømessig utforming som mulig. Det forutsettes at eventuelle restriksjoner på anleggsarbeidet eller andre tiltak av hensyn til villrein blir avklart og konkretisert i detaljplanfasen.

Post 7 – Naturforvaltning

NVE har foreslått standardvilkår for naturforvaltning. Olje- og energidepartementet slutter seg til dette.

Pålegg i medhold av denne bestemmelsen må være knyttet til skader forårsaket av utbyggingen, og kostnadene ved pålegget må stå i rimelig forhold til tiltakets skadevirkninger og til nytten ved tiltaket.

Post 8 – Automatisk fredede kulturminner

Departementet vil påpeke tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt under anleggsperioden, jf. kulturminnelovens bestemmelser. Konsesjonæren skal avklare undersøkelsesplikten etter lovens § 9 før detaljplanen blir godkjent av NVE.

Post 9 – Forurensning

Vilkåret omfatter driftsperioden. For anleggsperioden må det søkes om tillatelse fra fylkesmannen.

Post 13 —Manøvreringsreglement

Manøvreringsreglementet gitt SKK ved kgl. res. 5. juli 1963 med senere endringer foreslås oppdatert med følgende tilføyelser i post 1 og 2:

Overføring av Melraktfeltet i Siravassdraget til Kvina

Fra et inntak i Vestre Melraktjødn overføres et nedbørsfelt på 5,03 km² med årlig tilsig på 10,1 mill. m³ via tunell til Heimre Flogvatn. Derfra renner vannet naturlig via Flogvassbekken og ut i Øyarvatn i Kvina.

Fra sperredammen i Vestre Melraktjødn skal det slippes en vannføring 0,022 m³/s i perioden 1. mai til 30. september, og 0,008 m³/s resten av året. Dersom tilsiget er mindre enn kravet til minstevannføring skal hele tilsiget slippes forbi. Alle vannføringsendringer skal skje gradvis.

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for departementets tilråding om fastsettelse av minstevannføring fra Vestre Melraktjødn:

Nedbørsfelt V. Melraktjødn	km ²	5,03
Middelvannføring	m ³ /s	0,32
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,02
5-persentil sommer	m ³ /s	0,022
5-persentil vinter	m ³ /s	0,008
Restfelt Jonsbekken*	km ²	3,98
Resttilsig Jonsbekken*	m ³ /s	0,21

*til samløp Flatstølåna

Olje- og energidepartementet

t i l r å r:

Sira-Kvina kraftselskap gis tillatelse til å overføre Vestre Melraktjødn til Heimre Flogvatn i Sirdal kommune i samsvar med vedlagte forslag.

Vedlegg 1

Spesifikasjon av tillatelse:

1. I medhold av vassdragsreguleringsloven § 3 gis Sira-Kvina kraftselskap tillatelse til overføring av Vestre Melraktjødn i Siravassdraget til Heimre Flogvatn i Kvinavassdraget, jf. Vedlegg 2.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering av Sira- og Kvinavassdragene til erstatning for reglementet fastsatt ved kgl. res. 5. juli 1963 med senere endringer, jf. Vedlegg 3.
3. Planendringer kan godkjennes av departementet eller den departementet bemyndiger.

Vedlegg 2

Vilkår for tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til Sira Kvina Kraftselskap til å overføre Vestre Melraktjødn til Heimre Flogvatn i Sirdal kommune, Vest-Agder fylke

(Fastsatt ved kgl. res. av 12. oktober 2018)

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd.

Anleggene må ikke nedlegges uten Kongens eller Stortingets samtykke, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 annet ledd.

Reguleringskonsesjonen, reguleringsanleggene eller andeler i reguleringsanleggene kan bare overdras i forbindelse med samtidig overdragelse av vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget. Det samme gjelder ved andre disposisjoner over konsesjonen, anleggene eller andeler i anleggene, herunder pantsettelse, arrest eller utlegg.

2

(Konsesjonsavgifter)

Det skal betales en årlig avgift til staten på kr 8 pr. nat.hk. og de kommuner og fylkeskommuner som Kongen bestemmer på kr 24 pr. nat.hk.

Avgiften til fylkeskommunene og kommunene, fordeles mellom disse innbyrdes etter bestemmelse av NVE. Skjer det endringer i reguleringer, overføringer, kommunegrenser eller annet som i vesentlig grad kan påvirke delingsresultatet, kan ny fordeling foretas. Avgiften avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som anvendes etter bestemmelse av fylkestinget eller kommunestyret. Fondets midler skal fortrinnsvis anvendes til utbygging av næringslivet i distriktet.

Satsen for konsesjonsavgifter skal justeres hvert 5. år, i tråd med gjeldende regler.

Betales ikke avgiften til forfallstid, betales rente som fastsatt i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg.

Avgiften beregnes etter den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å medføre utover den vannføringen som har vært påregnelig år om annet 350 dager i året. Ved beregningen legges det til grunn at magasinet utnyttes slik at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Avgjørelsen om beregning av avgiften treffes av NVE.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket, samt avgivelse av kraft, jf. post 18 (Konsesjonskraft), kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister)

Arbeidet med det konsesjonsgitte tiltaket må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonen ble gitt og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av NVE. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av ekstraordinære forhold (force majeure) har vært umulig å utnytte.

5

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

6

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Konsesjonæren plikter å legge fram detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for anleggene. Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

7

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- a. å sørge for at forholdene i Jonsbekken, Vestre og Østre Melraktjødn, Heimre Flogvatn og Flogvassbekken er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

V

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 andre ledd, jf. §§ 3 og 4.

9

(Forurensning)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- a. å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med anlegget er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- b. å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

10

(Veier, ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter helt eller delvis å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antas å bli særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal kunne benyttes av allmenheten, med mindre NVE vedtar noe annet.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

11

(Terskler, biotopjusterende tiltak og erosjonssikring)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Pålegg etter dette vilkåret vil bygge på en plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegg, samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold, er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

12

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan NVE pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

13

(Manøvreringsreglement)

Det er fastsatt et manøvreringsreglement som setter grenser for vannstand og vannslipping, med bestemmelser om kontroll og hvordan tapping av magasin skal skje.

14

(Hydrologiske observasjoner)

Konsesjonæren skal etter vedtak fra NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmenheten.

15

(Registrering av minstevannføring, vannstand i reguleringsmagasin, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring. Løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltenes utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

16

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

17

(Militære foranstaltninger)

Ved damanlegget kan det treffes militære foranstaltninger for sprenging i krigstilfelle, uten at eieren har krav på erstatning for de ulemper eller rådighetsbegrensninger dette medfører. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den innskrenking eller benyttelse av anleggene som er nødvendig og den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18

(Konsesjonskraft)

Det skal avstås til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 prosent av den for hvert vannfall innvunne økning av vannkraften beregnet etter reglene i § 14 annet ledd, jf. § 3 fjerde ledd. Avståelse og fordeling avgjøres av NVE med grunnlag i kommunens behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning. Avgitt kraft kan kommunen nytte etter eget skjønn.

Det kan bestemmes at det i tillegg skal avstås inntil 5 prosent av kraften til staten beregnet som i første ledd.

Staten rår fritt over tildelt kraft.

Plikten til å avstå kraft påhviler de enkelte vannfalls- eller brukseiere. Plikten til å avstå kraft inntreter etter hvert som den regulerte vannføringen tas i bruk.

NVE bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraft tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med brukstid ned til 5.000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger betales av den som tar ut kraften.

De enkelte vannfalls- eller brukseiere har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Avbrytelse eller

innskrenkning av leveringen som ikke skyldes force majeure, må ikke skje uten departementets samtykke.

Prisen på kraften fastsettes basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet. Skatter beregnet av kraftproduksjonens overskudd ut over normalavkastningen inngår ikke i selvkostberegningen. Departementet skal hvert år fastsette prisen på kraften levert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny vurdering etter 20 år.

19

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20

(Kontroll og sanksjoner)

Konsesjonæren må tåle den kontroll med overholdelsen av de fastsatte vilkår eller pålegg gitt i medhold av vilkårene som NVE finner nødvendig. Utgifter med kontrollen kan kreves dekket av konsesjonæren.

NVE kan kreve at konsesjonæren skal rette forhold som er i strid med loven eller vedtak fattet i medhold av loven.

NVE kan treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre at en plikt som følger av loven eller vedtak i medhold av loven, blir oppfylt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen.

Departementet kan fatte vedtak om at konsesjonen trekkes tilbake ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Konsesjonsavgifter), 4 (Byggefrister), 13 (Manøvreringsreglement), 18 (Konsesjonskraft) og 20 (Kontroll og sanksjoner).

Ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av spesielle konsesjonsbetingelser for de enkelte deltagere i reguleringen, mister vedkommende vannfalls- eller brukseiers retten til å bruke driftsvannet som er innvunnet ved reguleringen.

NVE kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av vassdragsreguleringsloven.

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt overskrider konsesjonen eller overtrer konsesjonsvilkår eller pålegg fastsatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven.

21

(Tinglysing)

Konsesjonen med tilknyttede vilkår skal tinglyses etter tinglysingsloven.

Departementet kan ved enkeltvedtak bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som en heftelse på eiendommer hvor konsesjonen kan medføre en forpliktelse.

Vedlegg 3

Manøvreringsreglement for regulering av Sira- og Kvinavassdragene i Sirdal kommune, Vest-Agder fylke (Fastsatt ved kgl. res. 12. oktober 2018. Erstatte reglement fastsett ved kgl.res. 5. juli 1963 med planendringer av 21. november 1967, ved kgl.res. 28. juni 1974, 24. juni 1977 og 16. juni 1978)

1.

SIRA VASSDRAGET

Reguleringsgrenser:

Magasin Lundevatn.

H.R.V. (høyeste regulerte vannstand) kote 48,5

L.R.V. (laveste regulerte vannstand) kote 44,0

Reguleringshøyde 4,5 m, 2,3 m opp og 2,2 m ned.

Ved flom skal vannstanden ikke stige høyere enn tilsvarende naturlige flomstigning uten regulering.

H.ref. (høydereferanse) N.G.O. Sirnes 54,151.

Magasin Sirdalsvatn

H.R.V. kote 49,5

L.R.V. kote 47,5

Reguleringshøyde 2,0 m ved senkning.

Ved flom skal vannstanden ikke stige høyere enn tilsvarende naturlige flomstigning uten regulering.

H.ref. FM 53,362 i N.V.E.s vassdragsnivellelement L.nr. 501, Sira.

Magasin Tjørhomvatn

Dam Handelandsvatn:

H.R.V. kote 497,6

L.R.V. kote 492,0

Reguleringshøyde 5,6 m ved oppdemming.

Ved maksimal flom skal H.R.V. ikke overstiges.

Tjørhomvatn:

H.R.V. kote 497,6

L.R.V. kote 495,0

Reguleringshøyde 2,6 m ved oppdemming.

Ved maksimal flom skal vannstanden ikke stige høyere enn tilsvarende naturlig flomstigning uten regulering.

H.ref. N.G.O. Skrubbelenshovet 510,255.

Magasin Ousdalsvatn.

Ousdalsvatnene:

H.R.V. kote 497,6

L.R.V. kote 482,0

Reguleringshøyde 15,6 m ved oppdemming.

Myrstøltjern:

H.R.V. kote 497,6

L.R.V. kote 494,0

Reguleringshøyde 3,6 m ved oppdemming.

Ved maksimal beregnet flom kan vannstanden stige ca. 0,5 m over H.R.V.

H.ref. NF 7484,010 i Norsk Oppmåling og Flykartleggingsnivellement (N.O.F).

Magasin Kilen - Valevatn - Gravatn.

Dam Kilen:

H.R.V. kote 660,0

L.R.V. kote 628,0

Reguleringshøyde 32,0 m ved oppdemming.

H.ref. FM 30 493,967 N.V.E L.nr. 503.

Flåtehølen:

H.R.V. kote 660,0

L.R.V. kote 636,0

Reguleringshøyde 24,0 m ved oppdemming.

Svartevatn:

H.R.V. kote 660,0

L.R.V. kote 646,0

Reguleringshøyde 14,0 m ved oppdemming.

Ånstølhølen:

H.R.V. kote 660,0

L.R.V. kote 650,0

Reguleringshøyde 10,0 m ved oppdemming.

Dam Digeå:

H.R.V. kote 660,0

L.R.V. kote 580,0

Reguleringshøyde 80,0 m ved oppdemming.

H.ref. FM 580,362 N.O.F.

Valevatn:
H.R.V. kote 660,0
L.R.V. kote 625,0

Reguleringshøyde 35,0 m, 26,0 m opp og 9,0 m ned.

Gravatn:
H.R.V. kote 660,0
L.R.V. kote 625,0

Reguleringshøyde 35,0 m, 22,0 m opp og 13,0 m ned.

H.ref. NF 16 665,556 N.O.F.

Ved maksimal flom kan vannstanden i Kilen Valevatn Gravatn magasinet stige ca. 1,0 m over H.R.V. Flommene avledes v.hj. av flomløp ved Kilen og Digeå dammene.

Magasin Svartevatn.

Svartevatn:
H.R.V. kote 899,0
L.R.V. kote 780,0

Reguleringshøyde 119,0 m ved oppdemming.

H.ref. FM 38 784,144 N.V.E. L.nr. 504.

Svåhellervatn:
H.R.V. kote 899,0
L.R.V. kote 790,0

Reguleringshøyde 109,0 m ved oppdemming.

Lonevatn:
H.R.V. kote 899,0
L.R.V. kote 824,0

Reguleringshøyde 75,0 m ved oppdemming.

Aurevatn:
H.R.V. kote 899,0
L.R.V. kote 830,0

Reguleringshøyde 69,0 m ved oppdemming.

L. Aurevatn:
H.R.V. kote 899,0
L.R.V. kote 835,0

Reguleringshøyde 64,0 m ved oppdemming.

Hyttevatn:
H.R.V. kote 899,0
L.R.V. kote 864,0

Reguleringshøyde 35,0 m ved oppdemming.

Såtjern:
H.R.V. kote 899,0
L.R.V. kote 872,0

Reguleringshøyde 27,0 m ved oppdemming.

Storevatn:
H.R.V. kote 899,0
L.R.V. kote 891,0

Reguleringshøyde 8,0 m ved oppdemming.

Ved maksimal flom kan vannstanden i Svartevatnmagasinet stige ca. 1,0 m over H.R.V.

Overføringer:

Overføringer til tilløpstunnelen for Tonstad kraftverk:

Vassføringen i hoveddelen Sira utnyttes over fallet mellom Tjørhomvatn og Sirdalsvatn i Tonstad kraftverk. Dessuten utnyttes vassføringen i følgende sideelver ved overføring til tilløpstunnelen for Tonstad kraftverk:

Ousdalselven:

Ved oppdemmingen av Ousdalsvatn til kote 497,6 føres samtidig avløpet fra et felt på 29 km² i Ousdalselven med en midlere årsvassføring på 50 mill. m³ inn i tilløpstunnelen.

Lundebekken:

V. hj. a. en grentunnel og skråsjakt opp til Midstølvatn på kote 575 føres avløpet fra et felt på 8 km² i Lundebekken med en midlere årsvassføring på 15 mill. m³ inn i tilløpstunnelen.

Lilandså:

Fra et punkt på ca. kote 500 føres avløpet fra et felt på 26 km² i Lilandselven med en midlere årsvassføring på 50 mill. m³ ned i tilløpstunnelen gjennom en sjakt.

Rostølbekken:

V. hj. a. en grentunnel og skråsjakt opp til Rostøltjern på kote 518 føres avløpet fra et felt på 7 km² i Rostølbekken med en midlere årsvassføring på 12 mill.m³ inn i tilløpstunellen.

Guddalsbekken:

Fra et tjern på kote 614 overføres avløpet fra et felt på 2 km² i Guddalsbekken med en midlere årsvassføring på 3 mill. m³ til Rostøltjern og videre inn i tilløpstunnelen sammen med avløpet herfra.

Ljosdalselven:

Fra et punkt på ca. kote 500 føres avløpet fra et felt på 15 km² i Ljosdalselven med en midlere årsvassføring på 30 mill. m³ ned i tilløpstunnelen gjennom en sjakt.

Ersbekken:

"Avløpet fra Ersvatn på kote 599 med et nedbørfelt på 3 km² og med en midlere årsvassføring på 5 mill. m³ overføres til tilløpstunnelen via Mevatn og Førevatn." (21. november 1967)

Føreelven:

V. hj. a. en grentunnel og skråsjakt opp til Førevatn på kote 522,8 føres avløpet fra et felt på 20 m² i Føreelven med en midlere årsvassføring på 35 mill. m³ inn i tilløpstunnelen.

Øksendalsåna:

Ved hjelp av ny tilløpstunnel til overnevnte grentunnel overføres avløpet fra et felt fra Øksendalen på 21 km² med midlere årsvassføring på 31,9 mill. m³ inn i eksisterende tilløpsrør til Tonstad kraftverk.

Overføringer til Kilen- Valevatn -Gravatn magasinet.

Vassføringen i hovedelven Sira utnyttes over fallet mellom Kilen Valevatn Gravatn magasinet og Tjørhomvatn i Tjørhom kraftverk. Dessuten utnyttes vassføringen i Digeå og Gravasså fra samme nivå.

Til Gravatn overføres også Skreå.

Digeå:

Ved oppdemmingen av Digeå overføres et felt på 137 km² med en midlere årsvassføring på 320 mill. m³ til Tjørhom kraftverk.

Gravasså:

Ved oppdemmingen av Gravatn utnyttes et felt på 25 km² med en midlere årsvassføring på 45 mill. m³ i Tjørhom kraftverk og overføres derved også til Tonstad kraftverk.

Overføring fra Skreåfeltene:

Øverste delen av Skreåvassdraget overføres til Gravatn v.hj. av oppdemming, kanalisering og overføringstunneler. Vatsvollvatn på kote 720 demmes 3 m og avløpet føres over til indre Skreåvatn på kote 718 gjennom en kort kanal fra Langevatn på kote 721.7. Fra indre Skreåvatn føres vannet videre i tunnel til Smogevatn på kote 685 og tar på veien inn avløpet fra Kvednhustjernet på kote 737 gjennom en kort tunnel og skråsjakt. Fra Smogevatn overføres det samlede avløp fra disse felter, 32 km² med en midlere årsvassføring på 55 mill. m³, til Gravatn.

Overføring til Svartevatnmagasinet.

Fra magasin Kilen Valevatn Gravatn kan vann pumpes opp i Svartevannsmagasinet for lagring, fra lavvannsperiodens slutt til 15. september dog bare når vannstanden i Kilen Valevatn Gravatn overstiger kote 655." (28.juni 1974)

Overføring av Melrakfeltet i Siravassdraget til Kvina

Fra et inntak i Vestre Melraktjødn overføres et nedbørsfelt på 5,03 km² med årlig tilsig på 10,1 mill. m³ via tunell til Heimre Flogvatn. Derfra renner vannet naturlig via Flogvassbekken og ut i Øyarvatn i Kvina. (12. oktober 2018)

KVINAVASSDRAGET

Reguleringsgrenser:

Magasin Homstølvatn.

Homstølvatn:

H.R.V kote 497,6

L.R.V. kote 471,0

Reguleringshøyde 26,6 m ved oppdemming.

H.ref. FM 30 473,965 m o. h. NVE L.nr. 404, Kvina.

Øiusvatn:

H.R.V. kote 497,6

L.R.V. kote 475,0

Reguleringshøyde 22,6 m ved oppdemming.

Solhomvatn (Salmelona):

H.R.V kote 497,6

L.R.V. kote 490,0

Reguleringshøyde 7,6 m, 4,6 m opp og 3,0 m ned.

Ved maksimal beregnet flom kan vannstanden stige ca. 1,0 m over H.R.V. for Homstølmagasinet.

Magasin Nesjen- Kvifjorden.

Nesjen:

H.R.V. kote 715,0

L.R.V. kote 677,0

Reguleringshøyde 38,0 m ved oppdemming.

Badstuflåne:

H.R.V. kote 715,0

L.R.V. kote 692,0

Reguleringshøyde 23,0 m ved oppdemming.

Kvifjorden:

H.R.V. kote 715,0

L.R.V. kote 692,5

Reguleringshøyde 22,5 m ved oppdemming.

Kvivatn:
H.R.V. kote 715,0
L.R.V. kote 705,0

Reguleringshøyde 10,0 m ved oppdemming.

Ved maksimal beregnet flom kan vannstanden i Nesjen Kvifjorden magasinet stige ca. 1,0 m over H.R.V.

H.ref. FM 35 681,868 mo. h. N.V.E. L.nr. 404.

Magasin Roskreppfjorden.

Roskreppfjorden:
H.R.V. kote 929,0
L.R.V. kote 890,0

Reguleringshøyde 39,0 m, 35,0 m opp og 4,0 m ned.

Kversvatn:
L.R.V. kote 929,0
L.R.V. kote 925,0

Reguleringshøyde 4,0 m ved oppdemming.

Ved maksimal beregnet flom kan vannstanden i Roskreppmagasinet stige ca. 1,0 m over H.R.V.

H.ref. FM 42 898,867 m.o.h. N.V.E. L.nr. 494.

Øyarvann: (16. juni 1978)
H.R.V. kote 837,0.
L.R.V. kote 820,0.

Reguleringshøyde 17,0 m, 9,0 m opp og 8,0 m ned.

Ved hjelp av grentunnel føres avløpet fra de øvre 12 km² av Ognhellerfeltet inn i svingekammeret for Kvina kraftverk.

Overføringer:

Overføring av Kvina til Siravassdraget.

Ved overføring av Kvina gjennom en grentunnel fra Homstølvatn fram til tilløpstunellen for Tonstad kraftverk, utnyttes avløpet i øvre Kvina først i Tonstad kraftverk og deretter også i Åna-Sira kraftverk. Overføringen av Kvina omfatter felter på til sammen 800 km² med en midlere årsvassføring på 1485 mill. m³.

Overføringer til Homstølmagasinet.

Austdøla:
V. hj. a. en tunnel fra et punkt på ca. kote 500 i Austdøla overføres avløpet fra et felt på 49 km² med en midlere årsvassføring på 90 mill. m³ til Homstølvatn.

Geithombekken:

V. hj. a. en tunnel fra Øietjern på kote 554 overføres avløpet fra et felt på 5 km² i Geithombekken med en midlere årsvassføring på 10 mill. m³ til Homstølvatn.

De vassføringer som overføres til Homstølmagasinet utnyttes i Tonstad og Åna-Sira kraftverker og er inkludert i den vassføring som er angitt under overføringen av Kvina til Siravassdraget.

Overføringer til Nesjen Kvifjorden magasinet.

Eivindsvatn:

V. hj. a. en dam ca. 1,5 km nedenfor Eivindsvatn i Austdøla, som demmer opp elven i høyde med Eivindsvatn på kote 842, og tunnel fra Eivindsvatn, overføres avløpet fra et felt på 27 km² i Austdøla med en midlere årsvassføring på 50 mill. m³ til Nesjen.

Landsløgtjern:

V. hj. a. en dam nedenfor utløpet av Landsløgtjern på kote 715 og en kort tunnel overføres et felt på 7 km² i Landsløgelveen med en midlere årsvassføring på 15 mill. m³ til Nesjen.

Guddilsvatn:

V. hj. a. en ca. 6 m høy dam ved utløpet av Guddilsvatn på kote 18 og en tunnel overføres et felt på 38 km² i Lilandselven i Siravassdraget med en midlere årsvassføring på 75 mill. m³ til Badstuflåne.

Ognhellervatn:

V. hj. a. en ca. 15 m høy dam ved utløpet av Ognhellervatn på kote 765 overføres et felt på 49 km² i Høna i Siravassdraget med en midlere årsvassføring på 85 mill. m³ til Kvivatn.

De vassføringer som overføres til Nesjen Kvifjorden magasinet utnyttes i Solhom kraftverk over fallet mellom dette magasin og Homstølmagasinet og videre i Tonstad og Åna-Sira kraftverker. Bortsett fra overføringene fra Guddilsvatn og Ognhellervatn i Siravassdraget, er vassføringen inkludert i den vassføring som er angitt under overføringen av Kvina til Siravassdraget.

"Ved hjelp av grentunnel og skråsjakt føres avløpet fra Austre Skjerevatn med et felt på 10 km² inn på tilløpstunnelen for Roskrepp kraftverk." (24. juni 1977)

(Felles for Sira og Kvina vassdraget:)

Oppdemnings- og senkingsgrensene skal angis ved faste og tydelige merker som godkjennes av NVE.

Det skal manøvreres slik at vannstanden normalt ikke overstiger øvre reguleringsgrense og under flom så vidt mulig holdes under de angitte flomvannstander.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flommene i vassdraget nedenfor magasinene så vidt mulig ikke økes.

"I tiden 1. mai - 20. september skal det holdes en minstevannføring ved Rafoss vannmerke på 3,7 m³/s og i tiden 1. oktober 30. april en minstevannføring på 1,3 m³/s." (16. juni 1978)

Den maksimale driftsvassføring i Åna-Sira kraftverk må ikke overstige 390 m³/sek.

"Det må i hvert enkelt reguleringsår ikke tappes mer fra Svartevannsmagasinet enn hva man under normale tilløpsforhold kan få gjenoppfylt ved tilsig og pumping i den etterfølgende fyllingsperiode. Unntatt fra denne bestemmelse er reguleringsår hvor tilløpet til kraftverkene i Sør-Norge, regnet fra vårflommens begynnelse og målt i energi, er mindre enn 90 pst. av det normale." (28. juni 1974)

"Fra Øyarvanndammen skal det slippes en vannføring til Kvina på minst 0,5 m³/s i tiden 15. juni - 15. september og 0,2 m³/s i tiden 16. september - 15. oktober. Fra lavvannsperiodens slutt skal det uregulerte tilsig til Øyarvann nyttes til oppfylling av magasinet inntil 2 m under HRV. Vannstanden skal ikke senkes igjen før 15. september." (16. juni 1978)

I perioden 1.6. - 31.8. skal bekkeinntakene i Øksendalen stenges slik at alt vannet går i elva. I perioden 1.9. - 31.5. skal det slippes 20 l vann pr. sekund fra hvert av inntakene.

Fra sperredammen i Vestre Melraktjødn skal det slippes en vannføring på 0,022 m³/s i perioden 1. mai til 30. september, og 0,008 m³/s resten av året. Dersom tilsiget er mindre enn kravet til minstevannføring skal hele tilsiget slippes forbi. Alle vannføringsendringer skal skje gradvis. (12. oktober 2018)

For øvrig kan vannslippingen foregå etter behovet i Sira Kvina Kraftselskaps kraftverker i vassdragene.

3.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende, og at dammer og reguleringsluker til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander, og eventuelt observeres og noteres nedbørmengder, temperatur mv. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas norske statsborgere som godtas a vedkommende departement.

Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo, og at de skal ha telefon i sine boliger.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.